

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Erkegemstraat 62

Oostkamp, West-Vlaanderen

2024D166

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert, Merlijn De Baene

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2024

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	14
1.2.3 Archeologisch kader	22
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	28
2. LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK [LB]	30
2.1 BESCHRIJVEND GEDEEELTE	30
2.1.1 Administratieve gegevens	30
2.1.2 Onderzoeksdoel	31
2.1.3 Resultaten boringen	32
2.1.4 Interpretatie onderzoeksgebied	32
2.2 SYNTHESE FASE LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	33
2.2.1 Verwachting na onderzoeksfase	33
2.2.2 Onderzoeksvragen	33
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de sloop van enkele gebouwen en het bouwrijp maken van een terrein in Oostkamp, West-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 3416 m². Over het gehele projectgebied worden bodemingrepen voorzien.

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied met landelijk karakter. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt.

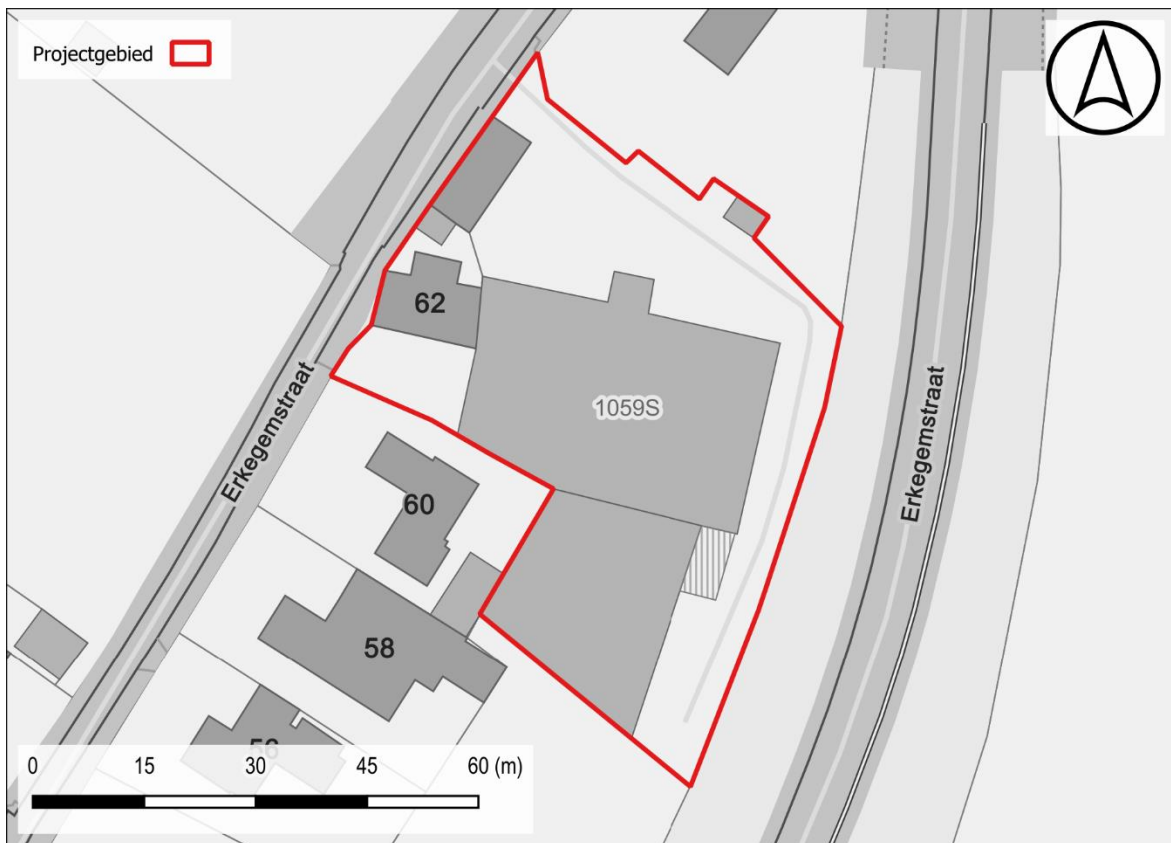
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie en aansluitend landschappelijk bodemonderzoek op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

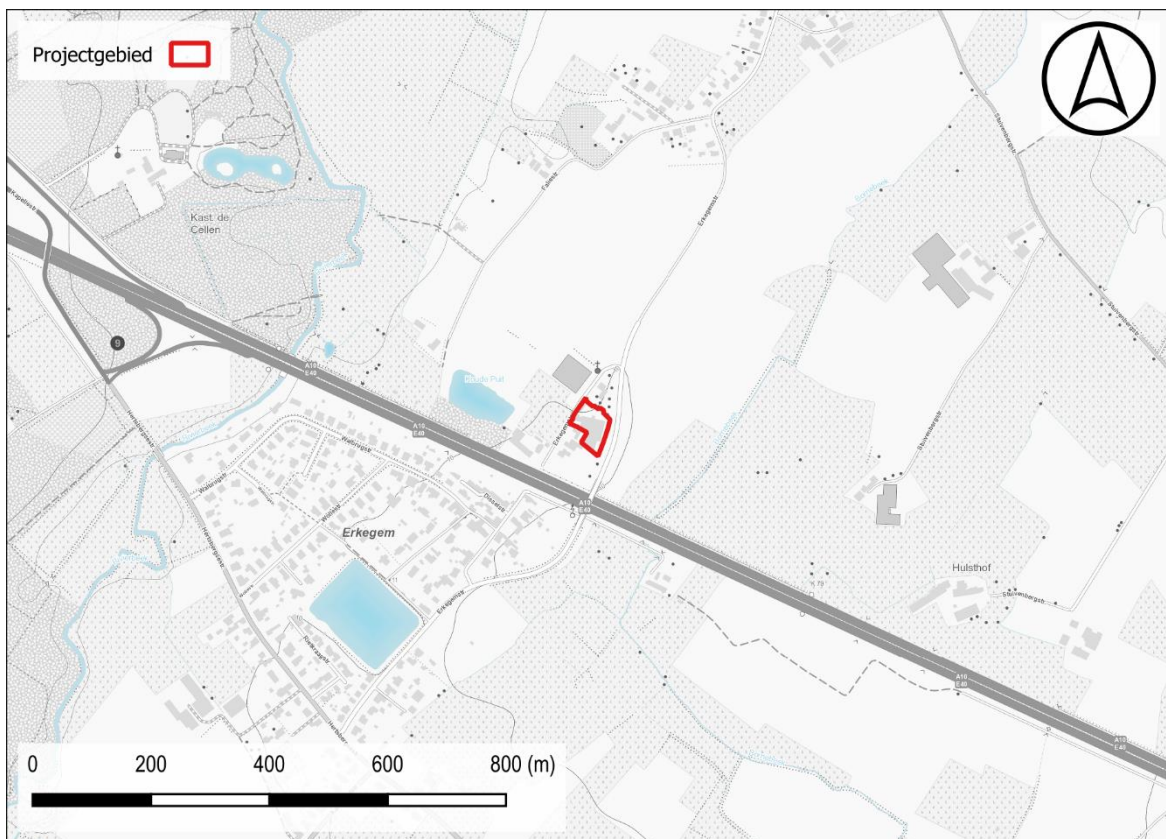
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2024D166	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 72409	Y ₁ : 203833
	X ₂ : 72567	Y ₂ : 203946
KADASTER	Oostkamp Afdeling 1, Sectie C, Nummers 1059R, 1059S	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen ter hoogte van het gehucht Erkegem, in de gemeente Oostkamp, West-Vlaanderen. Oostkamp wordt ten noorden begrensd door de Brugse deelgemeenten Sint-Michiels en Assebroek, ten noordoosten en ten oosten door Beernem, ten zuiden door Hertsberge en Waardamme en ten westen door Loppem.

De E40 ligt op ca. 100 m ten zuiden van het terrein, het centrum van Oostkamp op ca. 2500 m ten noordwesten.

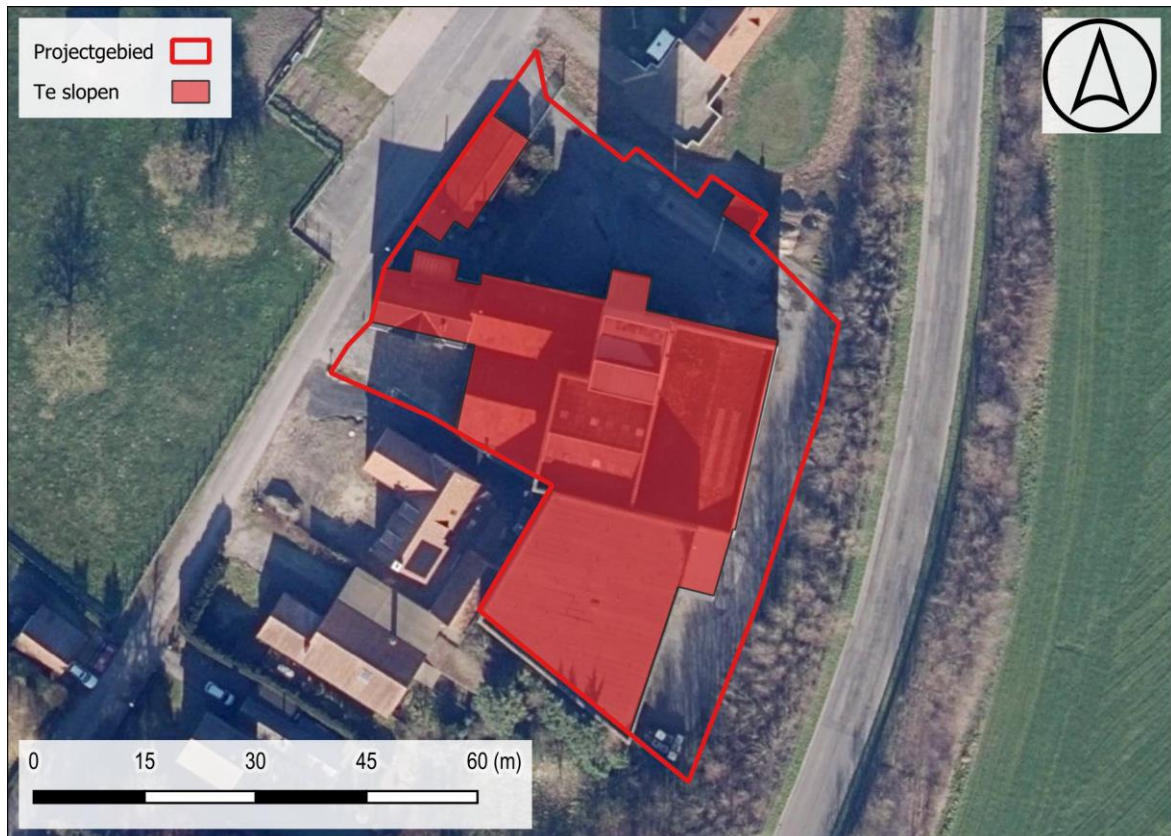

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 3416 m². Over het gehele projectgebied worden bodemingrepen voorzien.

Op heden is het terrein volledig verhard en bebouwd. De initiatiefnemer plant de sloop van de bestaande bebouwing (ca. 1900 m²) alsook de uitbraak van alle verharding. Na deze sloopwerken wordt het onderzoeksgebied bouwrijp gemaakt. Hiervoor dient men rekening te houden met een bodemingreep van ca. 50 cm-mv.

Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied is gelegen in de zandstreek buiten de Vlaamse vallei.

Het **Zuidbrugse Dallandschap** strekt zich uit ten zuidoosten van Brugge en vormt een brede komvormige depressie waarin straalsgewijs verschillende dalen samen komen. Het ligt ten zuiden van de dekzandrug van Maldegem die over Assebroek en Brugge-Sint-Andries verloopt. In het oosten wordt het begrensd door de heuvel van Oedelem en in het zuiden en het westen door de versneden noordrand van het plateau van Tielt. In het zuidoosten sluit het Zuidbrugse dallandschap aan bij de depressie van het kanaal Gent-Brugge en vormt er de natuurlijke afwatering voor het westelijk deel van de depressie van Beernem. Het algemeen peil bedraagt er 5 tot 10 + m TAW. Het microreliëf werd hoofdzakelijk bepaald door insnijdingen in het fluvioperiglaciaire opvullingsvlak. De ontwatering gebeurt er in noordelijke richting door een dendritisch beek- en grachtenstelsel dat aansluit op het doorbraakdal van Steenbrugge.²

Het projectgebied is ten zuidoosten van de dorpskern van Oostkamp gelegen, op een kleine rug die in het oosten wordt geflankeerd door de Bornebeek en in het westen door de vallei van de Rivierbeek. Volgens het microreliëf ligt het onderzoeksterrein op een hoogte van **ca. 9.4 tot 10.4 + m TAW**. Het terrein loopt licht af in noordelijke richting. Dit lokaal hoogtemodel doet vermoeden dat in het verleden reeds maaiveldwijzigingen hebben plaats gevonden bij de realisatie van de aanwezige woning en tuinzone. De omvang van deze maaiveldwijzigingen of de impact op de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed is op basis van de beschikbare gegevens niet met zekerheid te bepalen.

Het projectgebied bevindt zich in het Lid van Vlierzele (**Formatie van Gentbrugge**). De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiïge siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele.

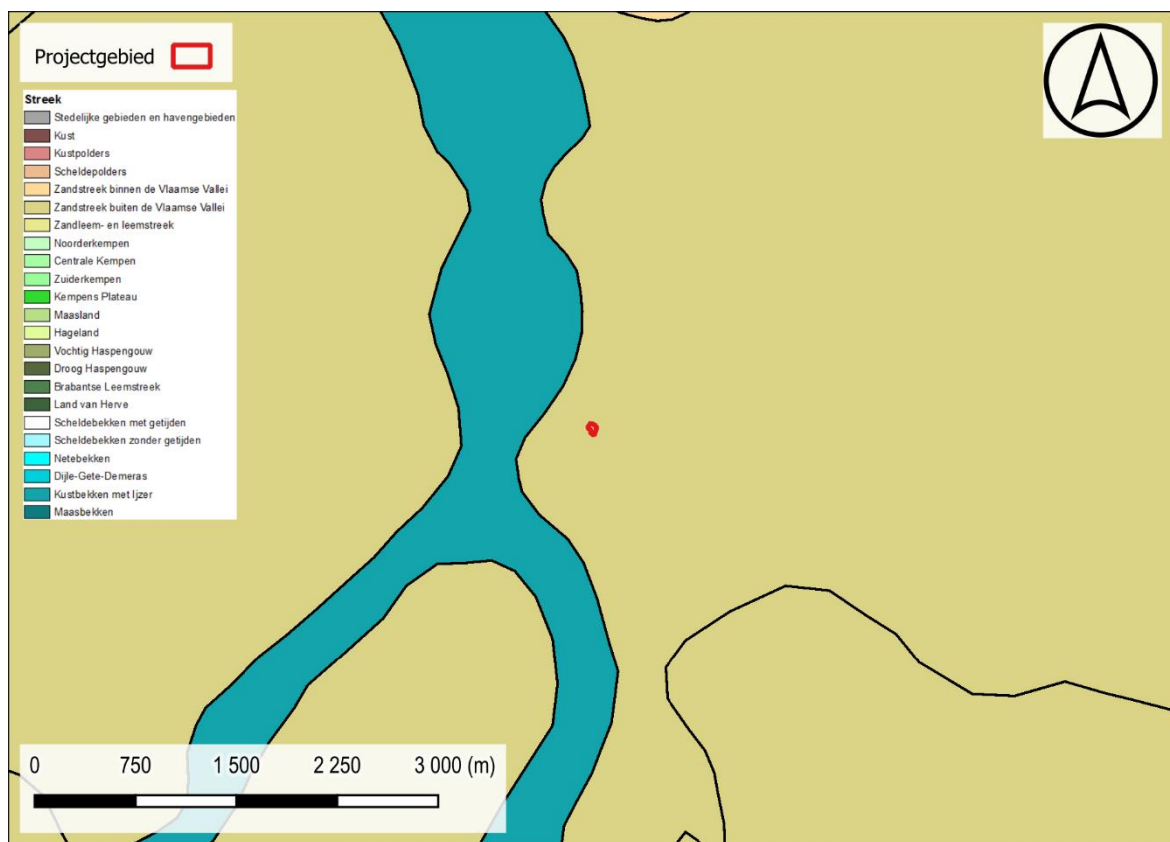
Het **Lid van Vlierzele** is een groen tot grijsgroen fijn zand dat een duidelijke horizontale of kruisgewijze gelaagdheid vertoont aan de top. Soms is het ook homogeen met veel tubulaties door bioturbatie. Deze zanden werden afgezet in een epicontinentale zee. Naar onder toe gaat het meestal over in een homogeen kleiïg zeer fijn zand met kleilenzen. Bovenaan kunnen ook gedifferentieerde kleilagen voorkomen met humeuze intercalaties. De afzetting bevat slechts weinig macrofossielen. Harde zandsteenbanken komen regelmatig voor en werden vroeger plaatselijk aangewend als bouwsteen.

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

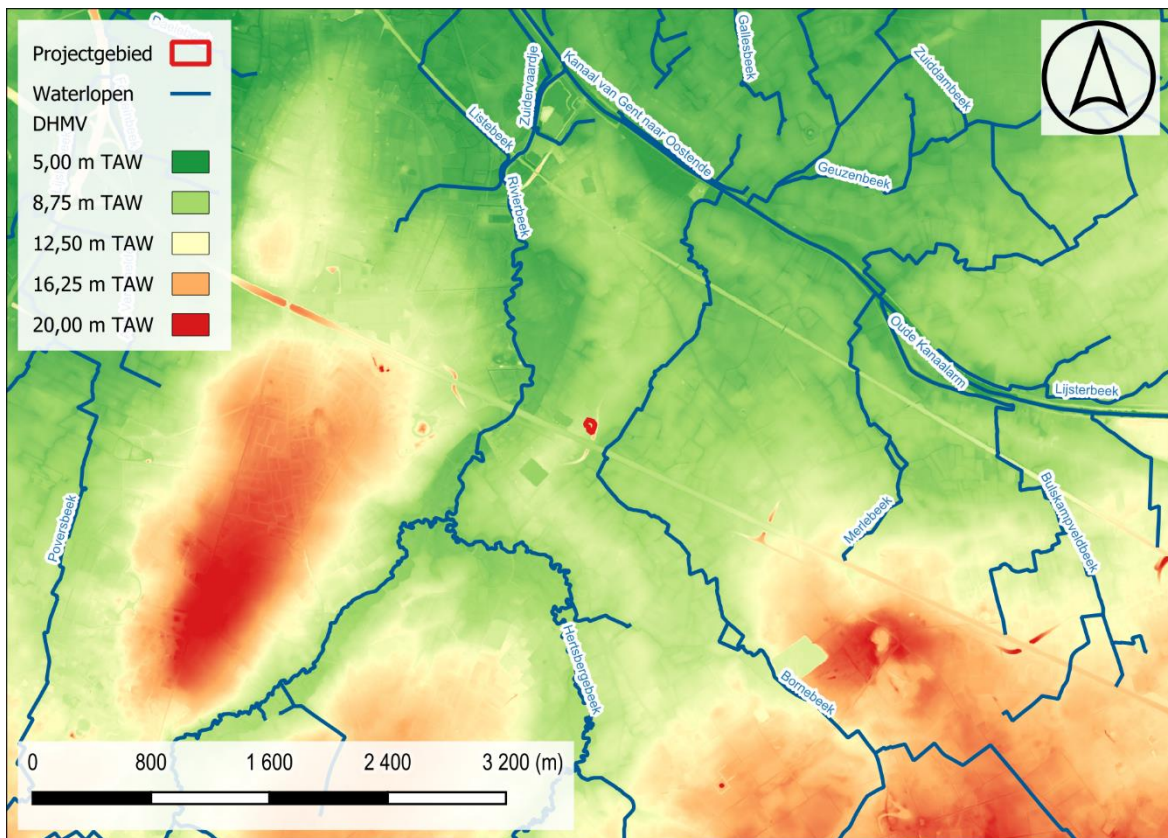
² De Moor, G. Van De Velde, D. 1994. Quartairgeologische kaart, kaartblad 13 Brugge. Departement Omgeving.

De bodemkaart geeft een matig droge zandbodem weer waar mogelijk nog resten van bodemontwikkeling bewaard kunnen zijn. Ter hoogte van het projectgebied komen de bodemtypes Zch en Zbh voor. Het bodemtype **Zch** is een matig droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. De bovengrond is goed humeus, 30-60 cm dik en donker bruingrijs van kleur. De Podzol B is 20-30 cm dik en is verbrokken in harde concreties. Roestverschijnselen komen voor tussen 60 en 90 cm. Het bodemtype **Zbh** is een droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. Het is een Postpodzol met donker bruingrijze bouwvoor van ca. 30-40 cm dik en goed gehomogeniseerd. Onder de bouwvoor komen de resten voor van de Podzol B. Tussen 90 en 140 cm beginnen de roestverschijnselen.

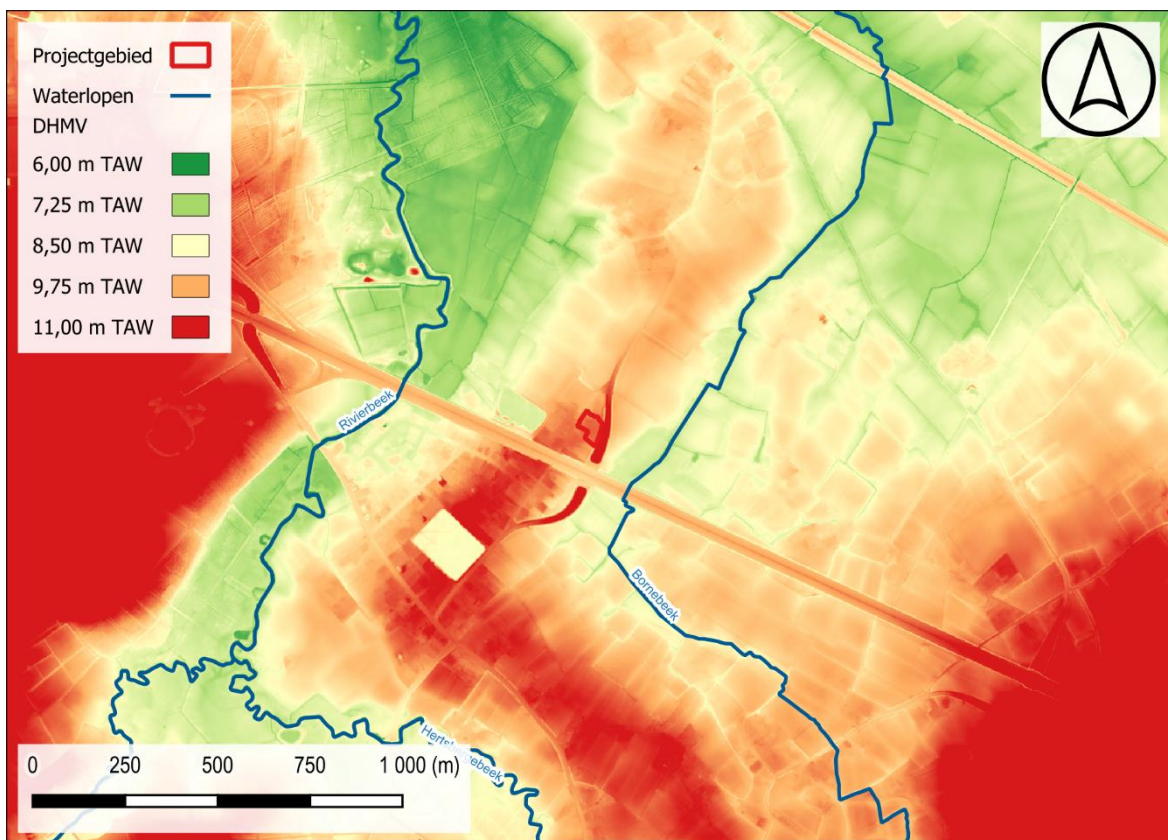
De locatie op een lichte verhevenheid tussen twee beekvalleien moet ongetwijfeld zeer aantrekkelijk geweest zijn voor rondtrekkende jager-verzamelaars.

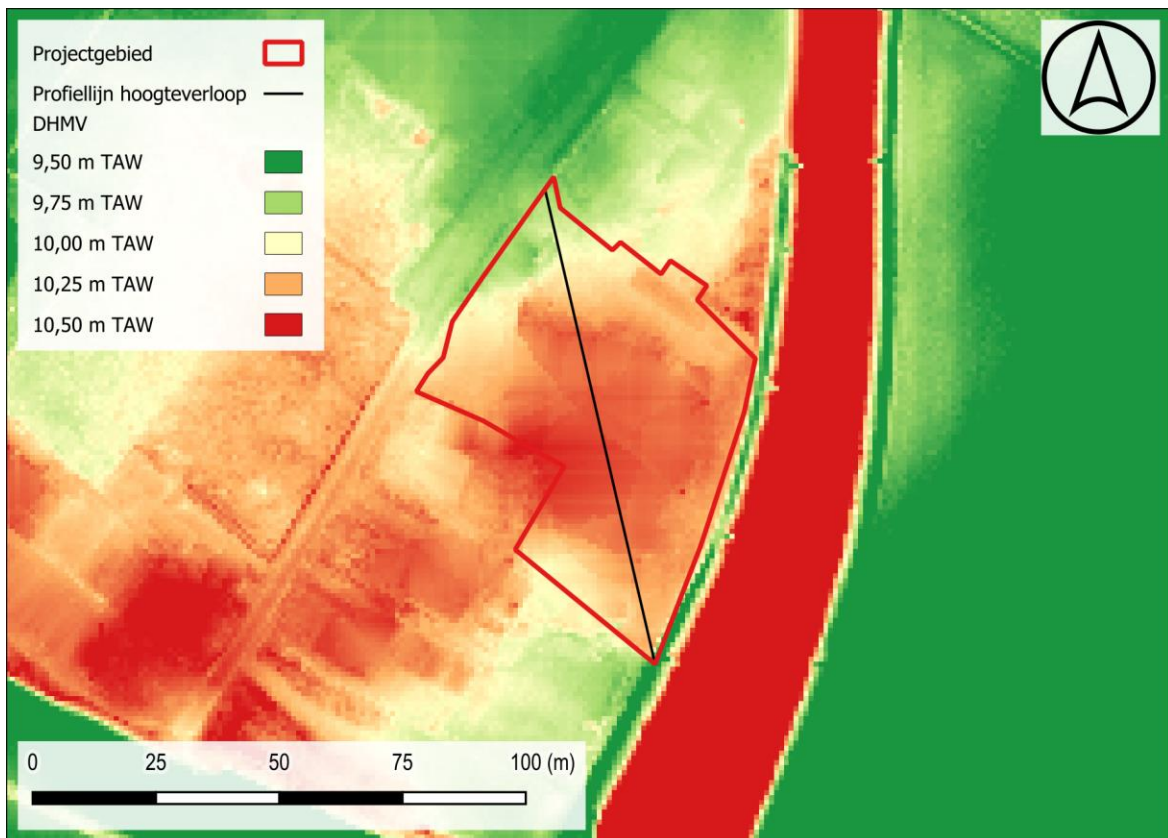
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

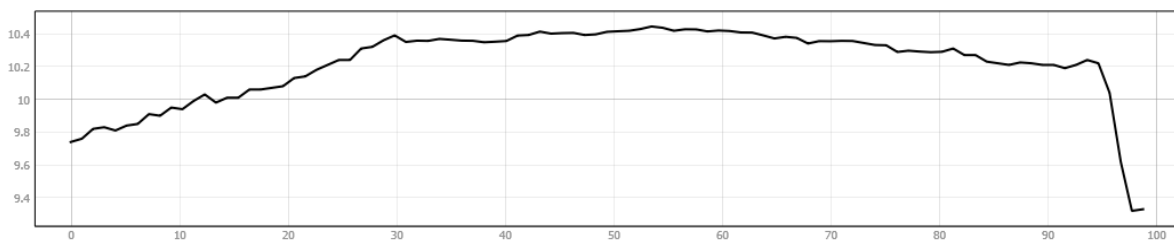
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

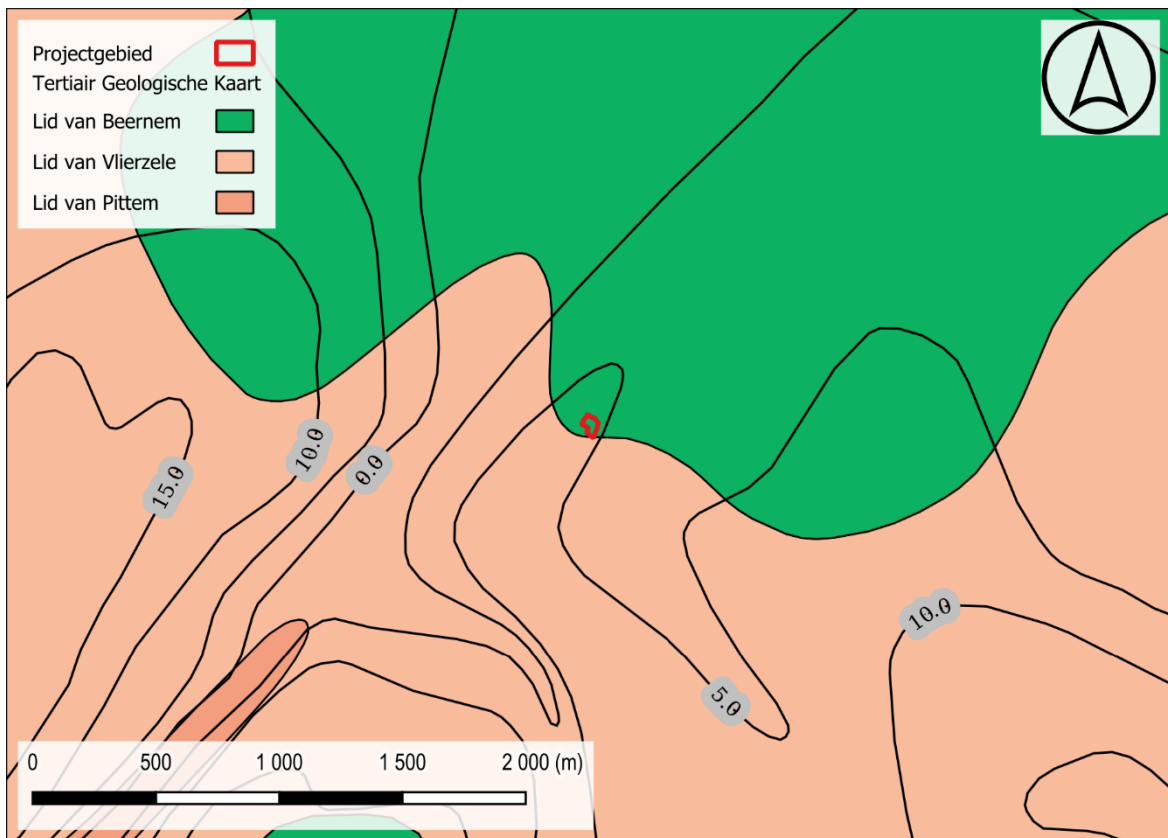
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

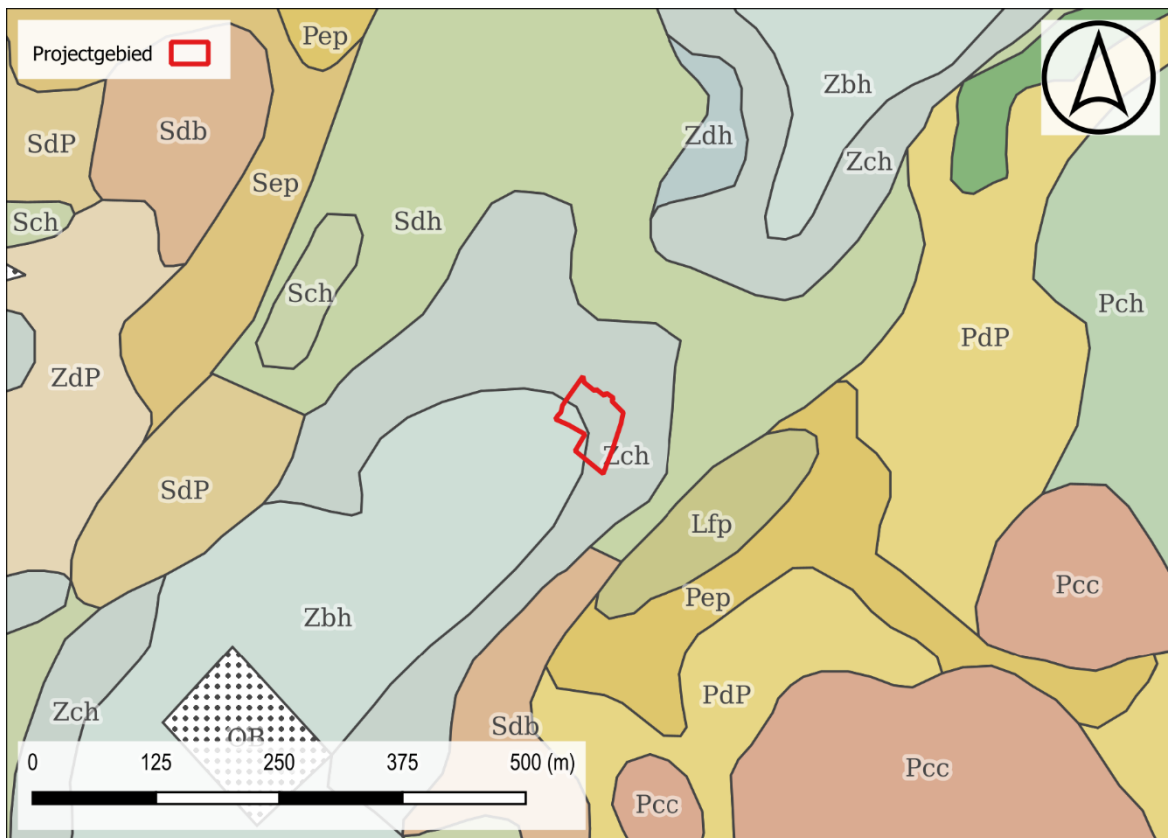
Figuur 9: Hoogteverloop NW-ZO

Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

I. Oostkamp

Een eerste vermelding van de heerlijkheid *Orscamp* of *Ecclesia Oorscamp* komt voor in een document van 1080 waarin de stichtingsakte van het Brugse kapittel van Sint-Donaas van het jaar 961 wordt vermeld. De meest aannemelijke verklaring voor de naam is de betekenis als paardenkamp, afgeleid van *horse* of *orse*. Andere verklaringen zijn dat de gemeentenaam afkomstig is van berenkamp of van een persoonsnaam: nederzetting van *Ors*. Vijf van de dertig heerlijkheden van het Brugse Vrije strekten zich gedeeltelijk uit op het huidige grondgebied van Oostkamp met name Erkegem, Buskensambacht, Oostkamp en Ro(o)de-Nieuwenhove, en De Walschen. Erkegem strekte zich onder meer uit ter hoogte van het nog bestaande gehucht van Oostkamp en een stuk in Zwevezele (Wingene).

In de loop van de 13de en 14de eeuw onderneemt Brugge verschillende pogingen om de verzanding van de Zwingel tegen te gaan en de verbinding met de zee te vrijwaren. Reeds in 1290 bestaan vaste plannen om een vaarverbinding van Brugge naar Gent te realiseren. Hiervoor wil men de Zuidleie (Brugse Leie), een meanderende beek komende van Hansbeke en die via Moerbrugge-Brugge-Damme in het Zwin uitmondt, uitdiepen en uitgraven. Uiteindelijk zou het nog tot in de 17de eeuw duren vóór het kanaal Gent-Brugge wordt gegraven.

Reeds in de 16de eeuw worden de vierscharen van de verschillende heerlijkheden te Oostkamp verenigd; ze zetelen vanaf dan in Brugge. De heerlijkheid Erkegem wordt in 1574 vermeld in de costuymen van het Brugse Vrije, in die periode bestaat reeds een kasteel van Erkegem op een niet gekende locatie. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) krijgt de streek rond Oostkamp het hard te verduren. Zo worden in 1578 de Sint-Pieterskerk, het voormalige gemeentehuis Het Schaeck en vele gewone huizen verwoest of geplunderd. In 1582 ondergaat het eerste kasteel "Nieuwburg" hetzelfde lot.

Na de Spaanse Successieoorlog (1702-1713), onder Oostenrijks Bewind, kent Oostkamp een periode van relatieve rust en vooruitgang, gekenmerkt door demografische expansie, economische ontsluiting en de uitbreiding van het wegennet.

Vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vaardigt de Oostenrijkse regering een gunstige belastingregel uit, waardoor veel veldgebieden op de meest vruchtbare plaatsen op korte termijn worden omgezet in landbouwgronden en in bossen op de armere gronden, in functie van de houtproductie.

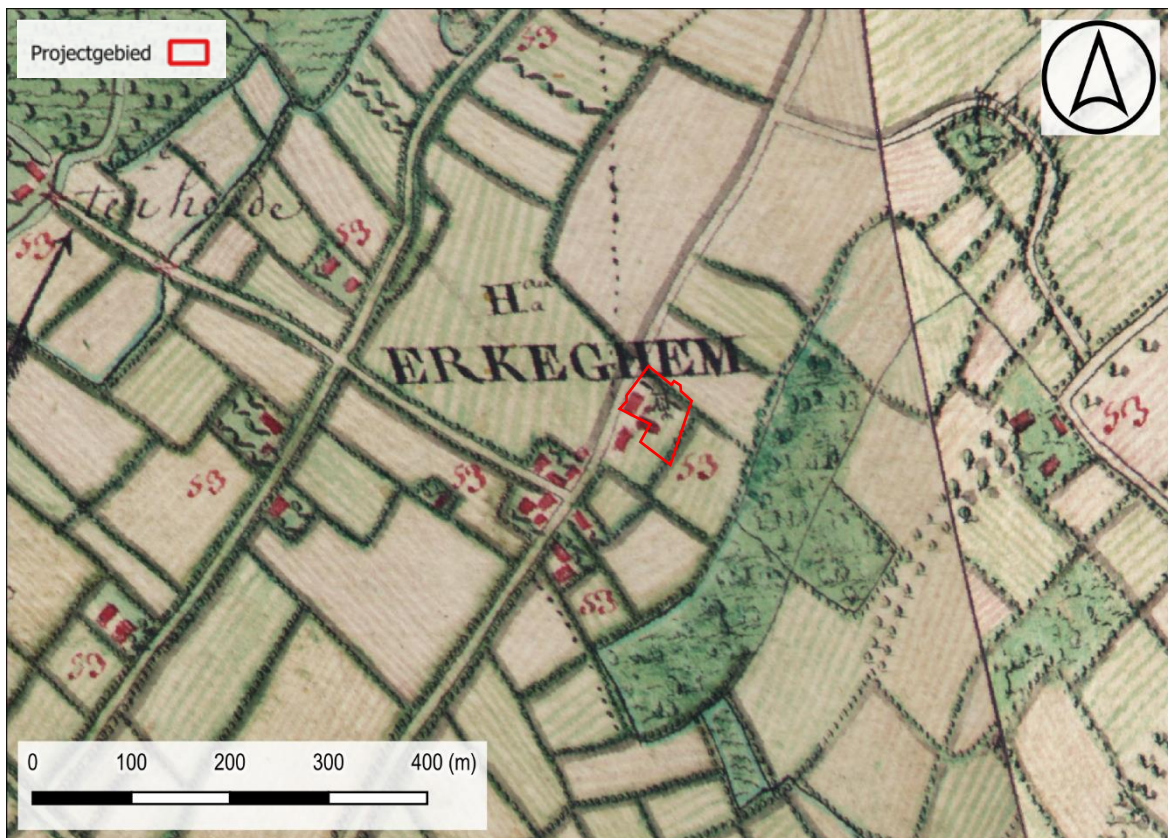
II. Projectgebied

De Ferrariskaart (1771-77) karteert het projectgebied ter hoogte van een drietal gebouwen en een molen nabij het toponiem *Erkeghem*. Het tracé van de huidige Erkegemstraat is hier reeds te herkennen. Volgens de Atlas der Buurtwegen liggen deze gebouwen langs de Erkegemstraat. Op deze kaart werd de molen niet meer afgebeeld, op de Vandermaelenkaart wel. De Erkegem- of Herkegemmolen was een houten korenwindmolen die reeds voor het jaar 1300 zou zijn opgericht in het gehucht Erkegem. De molen werd omstreeks 1926 gesloopt.

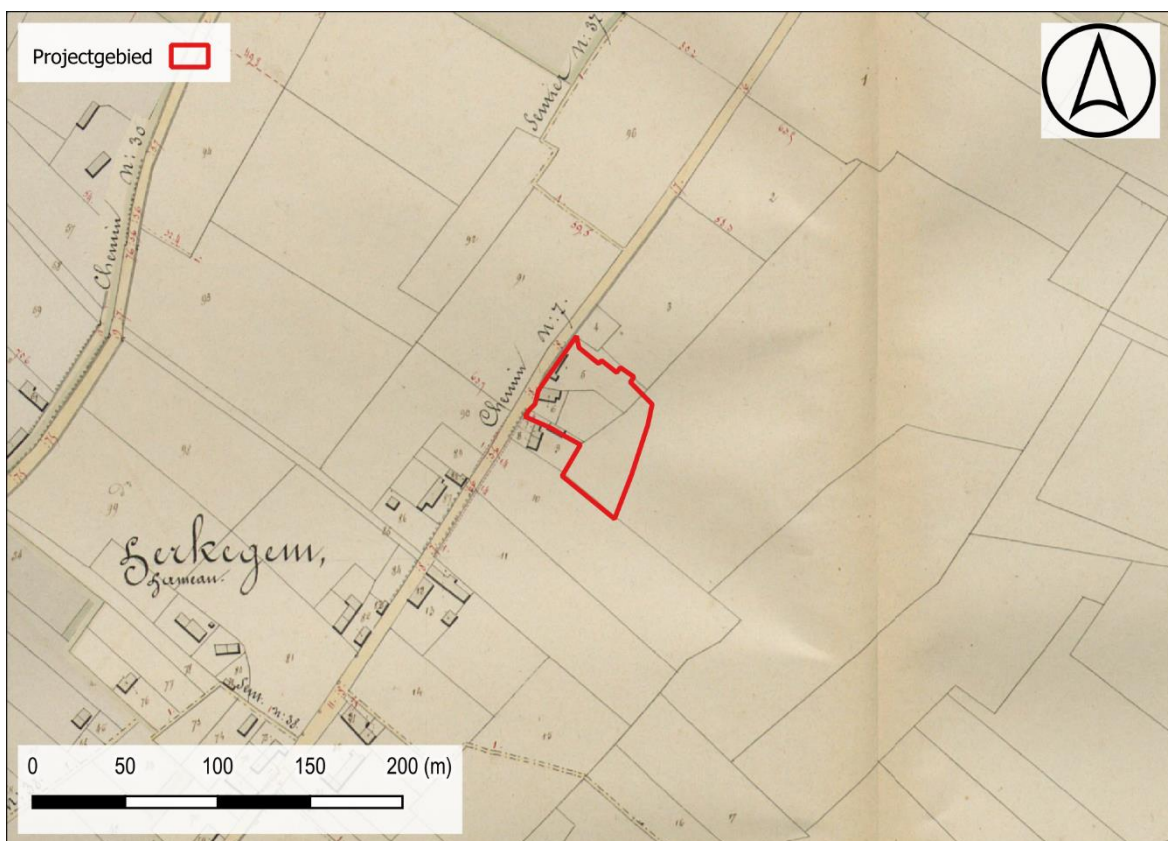
De orthofoto van 1971 is niet heel duidelijk binnen de projectgrenzen. De autosnelweg net ten zuiden van het terrein is hier te herkennen. Vanaf de luchtfoto van 1979-90 is het huidige gebouw en verharding ter hoogte van het onderzoeksgebied te zien. In de laatste 30 jaar vonder er aldus geen noemenswaardige veranderingen plaats.

Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

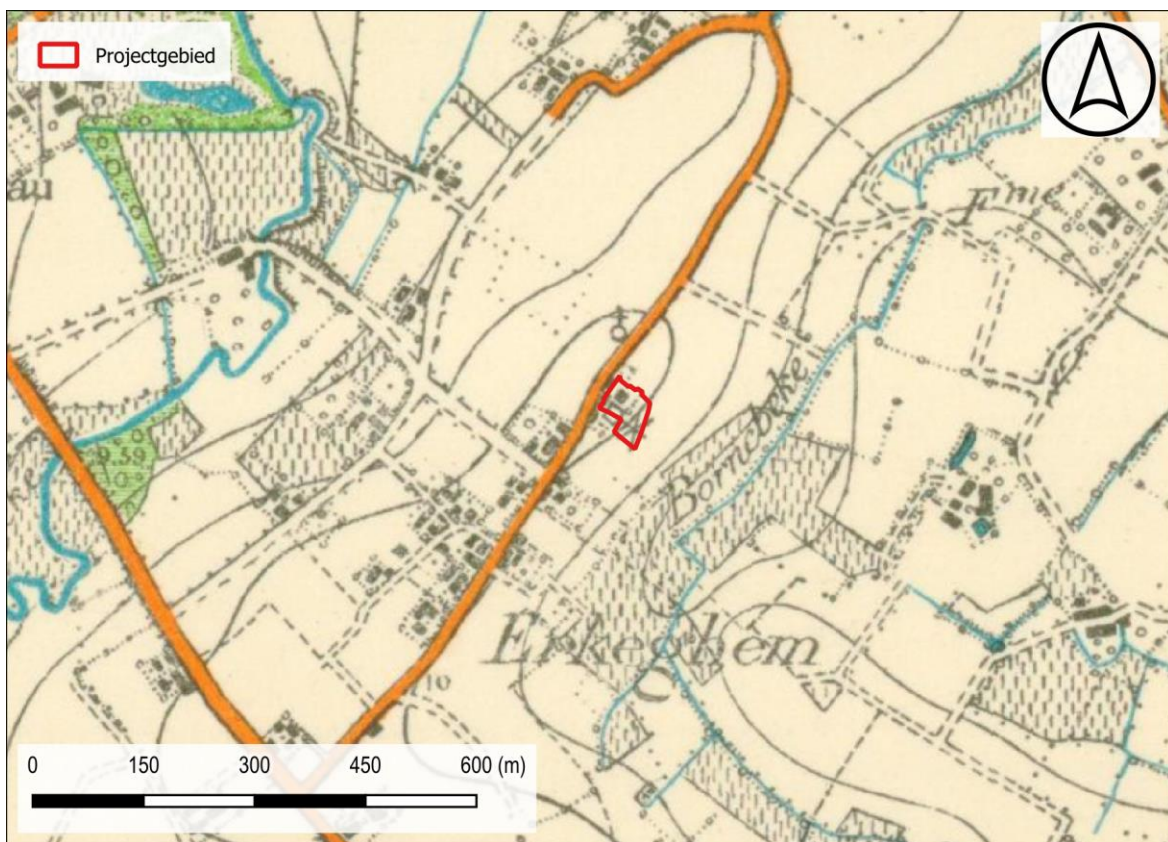
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

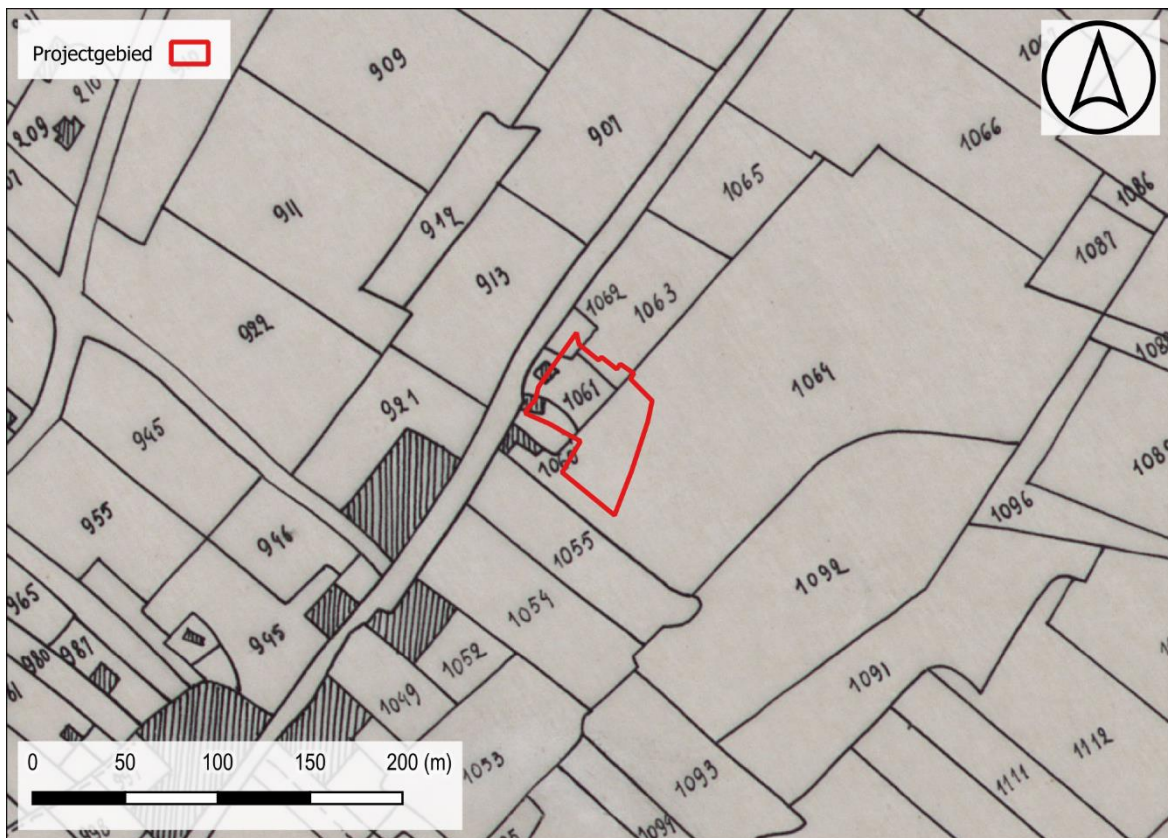
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Topografische kaart van België, 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1911 (Bron: Cartesius)

Figuur 19: Erkegemolen. Prentkaart Nels, Brussel. Uitgave ten voordele van de Foyer des Orphelins, jaren 1920. Cliché A. Hallut

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

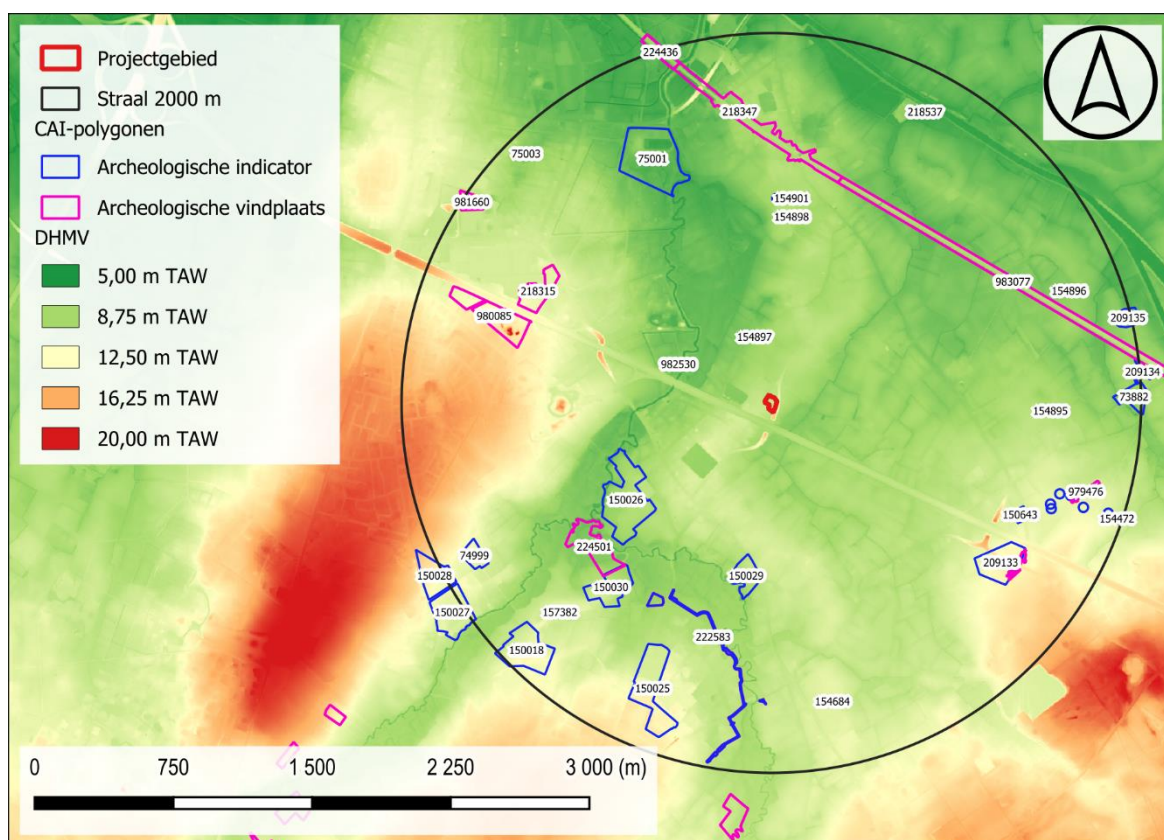
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het plangebied is reeds archeologisch onderzoek verricht. Ten oosten van het onderzoeksgebied werden bij de archeologische opvolging van de aanleg van een gasleiding bewoningssporen uit de late bronstijd tot midden ijzertijd in kaart gebracht. Op dezelfde locatie werden eveneens bewoningssporen uit de late middeleeuwen aangetroffen en restanten van houtskoolproductie, hoewel de datering hiervan onzeker is. Ten noorden van het onderzoeksgebied werd bij de aanleg van nieuwe spoorverbindingen tussen Beernem en Oostkamp eveneens archeologisch onderzoek uitgevoerd. Hierbij werden bodemsporen uit het laat neolithicum, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen aangesneden en onderzocht. Daarnaast werd eveneens lithisch materiaal uit het finaal paleolithicum gerecupereerd. In de omgeving zijn eveneens een groot aantal structuren gekend op basis van luchtfotografische prospectie. Een groot deel van deze structuren worden geïnterpreteerd als grafmonumenten uit het laat neolithicum of vroege tot midden bronstijd. Het heeft er alle schijn van dat langsheen de vallei van de Rivierbeek een uitgestrekte funeraire ruimte is ingericht. Naast deze oudere resten werden in de ruime omgeving bij prospectie met ingreep in de bodem ook vroegmoderne resten in kaart gebracht.

Figuur 25: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

218315	Mechanische prospectie 18de eeuw: Naast enkele geïsoleerde sporen, werden rabatten aangetroffen, die gezien de humeuze vulling waarschijnlijk tot relatief recent open lagen. kunnen ook recenter zijn
--------	---

	Bron: https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/4964
218347	Mechanische prospectie Steentijd: 2 chips werden in 2 van de 98 verkennende archeologische boringen aangetroffen. Uit 19 waarderende archeologische boringen konden echter slechts enkele chips gerecupereerd worden die bovendien waarschijnlijk van natuurlijke oorsprong waren. Middeleeuwen: Een aantal kuilen en greppels die middeleeuws aardewerk bevatten en te linken zijn met activiteiten van beddenbouw. Daarnaast nog een geïsoleerde kuil en 2 greppels. Bron: Billefont J., Demoen D. & Perdaen Y. 2017: Nota Oostkamp Tucrail Fase 1 Verslag van Resultaten, BAAC Vlaanderen Rapport 683, Gent.
222583	Mechanische prospectie Steentijd: Eén chip bij verkennend booronderzoek Onbepaald: afwateringsgreppels Bron: PHILIPSEN F., NOENS J., SERGANT J., VAN QUATHEM K., VAN DE VIJVER M. 2019: Waterbeheersingswerken bedrijventerrein Kampveld - Oostkamp. Nota- Archeologisch Vooronderzoek. Verslag Van de resultaten, RAAP België – Rapport 212, Eke.
224436	Mechanische prospectie Onbepaald: terrein bleek verstoord (booronderzoek), dus geen proefsleuven getrokken Bron: Dyselinck T. 218: Nota Oostkamp, TUCrail fase 3: Verslag van Resultaten, BAAC Vlaanderen Rapport 882.
224501	Mechanische prospectie Nieuwe tijd: afwateringsgreppels Nieuwste tijd: recente greppels en paalsporen Onbepaald: vier paalsporen en twee smalle greppels. De paalsporen hebben een diameter van 30 tot 40 cm en een lichtgrijze tot grijze vulling. In de coupe zijn de sporen 10 tot 16 cm diep met een ronde bodem. De aflijning is relatief vaag en de vulling iets uitgelopen. Dit doet vermoeden dat de sporen een hoge ouderdom hebben, wellicht de metaaltijden. Bron: Hazen P.L.M., Siemons J. 2018: Natuurdomein Kampveld, Oostkamp. Een nota van het uitgesteld traject (vooronderzoek met ingreep in de bodem: proefsleuven), VEC Nota 453, Sint-Michiels-Brugge.
979476	Mechanische prospectie 11de – 12de – 13de eeuw/ late middeleeuwen: Verschillende vermoedelijke perceelsgrenzen. Drie min of meer ronde houtskoolmeilers. Qua datering zorgen deze structuren voor problemen. Er werd slechts één klein aardewerkfragment aangetroffen bij het couperen van een van de houtskoolmeilers. Hierbij bestaat het risico van intrusiviteit. Voorzichtigheidshalve worden de meilers toch als mogelijk (laat)middeleeuws gedateerd.

	een drietal middeleeuwse gebouwplattegronden aangesneden. Helaas werden deze pas bij de uitwerking herkend, waardoor deze in het veld slechts gedeeltelijk onderzocht zijn of als recent zijn geïnterpreteerd. Late bronstijd/ vroege-/middenijzertijd: een drietal bijgebouwen aangetroffen en een enkele hoofdplattegrond. Een van de bijgebouwen kon op basis van het aardewerk in de late bronstijd-vroege ijzertijd worden geplaatst, terwijl het hoofdgebouw vanaf de midden ijzertijd wordt gedateerd Bron: Baeyens N., Dyselinck T., Van Remoorter O., De Mulder J., Janssens N., Swaelens C. & Vanden Borre J. 2018: Archeologisch onderzoek Alveringem-Maldegem Lot 3: Fluxys- Aanleg van een aardgasvervoersinfrastructuur, BAAC Vlaanderen Rapport 577
980085	Werfbegeleiding Nieuwe/Nieuwste tijd: Verspreid over de noordelijke zone van de Legendale-site werden drie werkputten aangelegd waarin 18de tot 21ste-eeuwse restanten zijn aangetroffen. Het betreft hier een systeem van greppels die met rabatbosbouw of hooilaantjes kan gelinkt worden. De meest recente sporen kwamen aan het licht op de grens tussen werkput twee en drie en kunnen gelinkt worden met het gebruik van de Legendale-site als “stort” in de jaren 70 en 80 van de 20ste eeuw. Bron: LALOO P., DECONYNCK J., VERGAUWE R. 2019: Eindverslag Opgraving 2019I405. Oostkamp – Nieuwenhove: Legendale-site. Bredene: Ghent Archaeological Team bvba.
981660	Mechanische prospectie Onbepaald: Het gaat om 2 concentraties van sporen. Een eerste concentratie leverde een aantal greppels en kuilen op. Bij de tweede concentratie werden een aantal (paal)kuilen in kaart gebracht, waarvan enkele vermoedelijk een onderlinge relatie vertonen. Er kon 1 vondst worden gerecupereerd uit een kuil. Het gaat om een fragment veldsteen of natuursteen. De aangetroffen vondst kan niet gedateerd worden, waardoor een datering of fasering op dit moment uitblijft. Bron: LEFERE M. & VANHECKE I. 2021: Siemenslaan 5 (Oostkamp, West-Vlaanderen). Nota Vooronderzoek met ingreep in de bodem (Fase 1), Deel 1: Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem, Ruben Willaert nv, Sint-Michiels-Brugge.
982530	Mechanische prospectie 19de eeuw: In drie van de vier aangelegde profielputten werd een in situ bewaarde kasseiweg aangetroffen. Bron: BAEYENS N. 2021: Archeologienota Aanleg fietspad te Oostkamp (Archeologisch Vooronderzoek), Eke.
983077	Mechanische prospectie Paleolithicum: vuistbijl Finaalneolithicum: greppels, paalsporen, Metaaltijden: greppel, paalsporen, kuil Romeinse tijd: grachten, greppels, paalsporen, kuilen,

	Volle/Late middeleeuwen: greppels, grachten, paalsporen, kuilen, waterkuil Nieuwe/Nieuwste tijd: kuil Bron: DECONYNCK J. e.a. 2013: Beernem - Oostkamp Spoorlijn 50A fase 1 + 2. Rapportage van het archeologisch onderzoek, GATE-Rapport 55, Evergem.
--	---

II. Archeologische indicatoren

73882	Indicator cartografie Late middeleeuwen: Site met walgracht
74999	Indicator cartografie Late middeleeuwen: Site met walgracht
75001	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht, Gruuthusekasteel
75003	Indicator cartografie Late middeleeuwen: Site met walgracht
150018	Indicator luchtfotografie Onbepaald: opduiking met enkele kuilen
150025	Indicator luchtfotografie Onbepaald: 2 schijfdepressies, kuilengroep
150026	Indicator luchtfotografie Onbepaald: oude landweg, kaveldeling en kuilen
150027	Indicator luchtfotografie Kuilen en vlekken, ovale structuur, vierkante en rechthoekige structuur, kaveldeling
150028	Indicator luchtfotografie Onbepaald: Rechthoekig spoor
150029	Indicator luchtfotografie Onbepaald: segment van een cirkel dat bij de weg aanleunt
150030	Indicator luchtfotografie Onbepaald: opduiking en merkwaardig depressies
150643	Metaaldetectie Late middeleeuwen: een zegelstempeltje uit de periode 1300-1550
150979	Metaaldetectie Romeinse tijd: munt, mogelijk een as van Keizer Augustus en een dikke bronzen munt
154470	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
154472	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
154474	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel

154475	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
154477	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
154505	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
154684	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
154895	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
154896	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
154897	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
154898	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
154899	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
154901	Luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur, grafheuvel
157382	Historische studie Middeleeuwen: hoeve met een duiventoren
209133	Indicator luchtfotografie Onbepaald: lineaire structuren en mogelijke cirkels
209134	Indicator luchtfotografie Onbepaald: lineaire sporen, vermoedelijk kavelstructuren
209135	Indicator luchtfotografie Onbepaald: groot aantal kuilen en mogelijke waterput
218537	Metaaldetectie Nieuwste tijd: vingerring, Het betreft een gegoten bronzen ring, die werd verzilverd.
226927	Veldkartering Paleolithicum: Vuurstenen artefact dat werd aangetroffen in een zandige opduiking, die nadien door mariene sedimenten werd afgedekt. Mooie in situ bewaring, maar slechts één artefact Late middeleeuwen: een vol- tot laatmiddeleeuwse bedijking of site met walgracht

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant het bouwrijp maken van een terrein aan de Erkegemstraat te Oostkamp. Het onderzoeksgebied is ca. 3416 m² groot en is grotendeels bebouwd en verhard. De geplande werken omvatten de sloop van de aanwezige bebouwing en het uitschuren van het terrein. Er dient uitgegaan te worden van een vlakdekkende ingreep van ca. 50 cm onder het huidige maaiveld.

Oostkamp is gelegen in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei. Het projectgebied is ten zuidoosten van de dorpskern van Oostkamp gelegen, op een kleine rug die in het oosten wordt geflankeerd door de Bornebeek en in het westen door de vallei van de Rivierbeek. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. Deze eolische afzettingen rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De bodemkaart geeft een matig droge zandbodem weer waar mogelijk nog resten van bodemontwikkeling bewaard kunnen zijn. De locatie op een lichte verhevenheid tussen twee beekvalleien moet ongetwijfeld zeer aantrekkelijk geweest zijn voor rondtrekkende jager-verzamelaars. Daartegenover staat echter dat het plangebied quasi integraal is bebouwd en verhard. De impact hiervan op het bodemarchief is vooralsnog ongekend.

De cartografische bronnen reflecteren een bosrijke omgeving. Op de Ferrariskaart is te zien dat het terrein wordt ingenomen door meerdere gebouwen waaronder een windmolen. De Erkegem- of Herkegemmolen was een houten korenwindmolen die reeds voor het jaar 1300 zou zijn opgericht in het gehucht Erkegem en werd omstreeks 1926 gesloopt. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is ter hoogte van het onderzoeksgebied geen wezenlijke verandering op te merken. In de ruime omgeving is te zien dat het bosareaal sterk gekrompen is. Binnen de orthofotosequentie is de voorbije decennia weinig evolutie op te merken. Vanaf het beeld van de jaren '80 is de huidige toestand goed te herkennen.

In de ruime omgeving van het plangebied is reeds archeologisch onderzoek verricht. Ten oosten van het onderzoeksgebied werden bij de archeologische opvolging van de aanleg van een gasleiding bewoningssporen uit de late bronstijd tot midden ijzertijd in kaart gebracht. Op dezelfde locatie werden eveneens bewoningssporen uit de late middeleeuwen aangetroffen en restanten van houtskoolproductie, hoewel de datering hiervan onzeker is. Ten noorden van het onderzoeksgebied werd bij de aanleg van nieuwe spoorverbindingen tussen Beernem en Oostkamp eveneens archeologisch onderzoek uitgevoerd. Hierbij werden bodemsporen uit het laat neolithicum, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen aangesneden en onderzocht. Daarnaast werd eveneens lithisch materiaal uit het finaal paleolithicum gerecupereerd. In de omgeving zijn eveneens een groot aantal structuren gekend op basis van luchtfotografische prospectie. Een groot deel van deze structuren worden geïnterpreteerd als grafmonumenten uit het laat neolithicum of vroege tot midden bronstijd. Het heeft er alle schijn van dat langsheen de vallei van de Rivierbeek een uitgestrekte funeraire ruimte is ingericht. Naast deze oudere resten werden in de ruime omgeving bij prospectie met ingreep in de bodem ook vroegmoderne resten in kaart gebracht.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten. Daartegenover staat echter dat het plangebied zo goed als volledige bebouwd of verhard is waardoor het bodemarchief sterk verstoord kan zijn. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek na de sloopwerken de bodemopbouw en bewaringskansen te evalueren. Mocht blijken dat plaatselijk tot bodemhorizonten bewaard zijn die kunnen wijzen op betere bewaringsomstandigheden, dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte manier om relictten in kaart te brengen en de impact van de geplande werken hierop in te schatten indien dit nog kan leiden tot kenniswinst.

2. LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK [LB]

2.1 BESCHRIJVEND GEDEEELTE

2.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE		
ONDERZOEKSFASE	landschappelijk bodemonderzoek	
BEGINDATUM ONDERZOEKSFASE	17/02/2023	
EINDDATUM ONDERZOEKSFASE	17/02/2023	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ :	Y ₁ :
	X ₂ :	Y ₂ :
KADASTER [xx]		
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	

2.1.2 Onderzoeksdoel

2.1.2.1 *Vraagstelling*

Doelstelling van dit landschappelijk bodemonderzoek is het achterhalen van de aardkundige opbouw van het studiegebied. Uiteindelijk laat kennis van de effectieve bodemopbouw ons toe de trefkans op intact bewaarde archeologica binnen de vooropgestelde grenzen scherp te stellen. Op zijn beurt leidt dit tot een beargumenteerd advies m.b.t. de noodzaak van al dan niet te nemen verdere onderzoekstappen.

Volgende onderzoeksvragen dringen zich op:

- Welke zijn de waargenomen bodemhorizonten? Hoe duiden we en beschrijven we deze? Wat is hun genese en welke bodemprocessen associëren we hiermee?
- Wat is de relatie tussen de bodemhorizonten en het omliggende landschap?
- Vertegenwoordigen de bodemsequenties al dan niet diepteniveaus relevant voor archeologisch onderzoek? Wat is hun aard, diepteligging, grensduidelijkheid en bewaringstoestand?
- Is het archeologisch relevante niveau te voorzien van een datering?
- Tekenen zich aanwijzingen af voor de aanwezigheid van een archeologische site?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- Wat zijn de implicaties van de geplande graafwerken op de lokale bodemopbouw en -bewaring? Zijn deze nefast voor de trefkans op archeologica?

Het onderzoeksdoel is geslaagd wanneer op bovenstaande onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden.

2.1.2.2 *Werkwijze en strategie*

ASSESSMENT

2.1.3 Resultaten boringen

2.1.3.1 *Sedimentaire eenheden*

2.1.3.2 *Bodemtypen*

2.1.3.3 *Bodemgenese*

2.1.3.4 *Overzicht (referentie) boorkolommen*

2.1.4 Interpretatie onderzoeksgebied

2.2 SYNTHESE FASE LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

2.2.1 Verwachting na onderzoeksfase

2.2.2 Onderzoeksvragen

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

De Moor, G. Van De Velde, D. 1994. Quartair geologische kaart, kaartblad 13 Brugge. Departement Omgeving.

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).9	
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	11
Figuur 9: Hoogteverloop NW-ZO	11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	12
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)	13
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	15
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	16
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	16
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	17
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Topografische kaart van België, 1842-1879 (© geopunt)	17
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1911 (Bron: Cartesius)	18
Figuur 19: Erkegemmolen. Prentkaart Nels, Brussel. Uitgave ten voordele van de Foyer des Orphelins, jaren 1920. Cliché A. Hallut	18
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)	19
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)	19
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)	20
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)	20
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)	21
Figuur 25: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	22

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

